

6. Stoica, M., Psihopedagogia personalității, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1996.
7. Теплов, В. М., Психология aptitudinilor muzicale, București, 1961.
8. Выготский, Л. С., Психология искусства / Общ. ред. В. В. Иванова, коммент. Л. С. Выготского и В. В. Иванова, вступит. ст. А. Н. Леонтьева, 3-е изд., Искусство, М., 1986.

REPERE METODOLOGICE DE PREDARE A COMPOZIȚIEI PLASTICE ÎN TREAPTA PREȘCOLARĂ”

Eliza PUICĂ, lector universitar

Summary

Currently, in the context of preschool education in Fine Arts, is provided the study „Composition”, as a basis of Fine Arts teaching. The plastic language (fine arts language), art techniques, the nature structures are secondary elements that will teach the preschool children how to create a composition.

În sistemul educației preșcolare un loc important se acordă activității plastice. Ea permite de a realiza acele cerințe importante ale contemporanității, care sunt unitatea instruirii și a educației cu abordarea complexă a problemei educației prin artă, prin educare artistică și sensibilizare estetică.

Pentru a-l înzestra pe viitorul educator cu cunoștințele și deprinderile necesare, trebuie, în primul rând, ca el să învețe, să vadă, să pătrundă și să înțeleagă lumea înconjurătoare și în al doilea rând, să-și dezvolte simțul estetic, gustul și gândirea plastică, care sunt foarte importante pentru realizarea lucrului de creație în realizarea compoziției cu copii.

Problema educării gustului estetic și a gândirii plastice este rezolvată, povestindu-se copiilor despre expresivitatea obiectelor, despre forța artei plastice, a tipurilor și genurilor ei, despre mijloacele și procedeele compoziționale, legate de lucrul plastic-creator al artistului plastic. La dezvoltarea capacităților de creație a

preșcolarilor va contribui materia despre compoziția decorativă, despre reprezentarea plastică a construcțiilor arhitecturale și peisajului, a compozițiilor după imaginație, precum și despre compoziția grafică, instructivă și de prezentare artistică.

Noțiunea de „*compoziție*” provine de la cuvântul latin „*compositio*”, ceea ce înseamnă a compune, a aranja, a alcătui un întreg. Orice lucrare de artă se compune din diferite elemente ce formează o structură, care este construită după anumite legități, prin felurite mijloace de configurare, ce redau un conținut. Procesul de organizare plastică trece prin diverse faze ale compunerii operei plastice, configurare, prin încercări creative de perfecționare artistică a elementelor, toate acestea constituind specificul procesului de creație ce duce spre integritatea operei plastice, numită „*compoziție*” [2, p. 206].

Lucrarea de artă creată într-un spațiu plastic, prin organizarea elementelor de limbaj plastic (puncte, linii, culori, forme) după anumite principii, creează o formă unitară numită *compoziție* plastică, artistică susține savantul I. Șușală [4].

Prin repere metodologice adecvate predarea compoziției în treapta preșcolară se axează pe o singură problemă (de tehnică, de gramatică sau de scheme compoziționale), într-o singură lucrare, pe parcursul a unei sau mai multe activități și poate lua înfățișare de exercițiu-joc sau compoziție-joc. Prezentarea, explicarea și demonstrarea problemei se face în formulări adecvate nivelului de înțelegere al preșcolarilor, asemănătoare unor fișe instructive explicite sau, pe scurt, ca niște reguli ale jocului de învățare (exercițiul-joc) sau exercițiu de creație (compoziție-joc), lăsându-li-se copiilor libertatea de a opta pentru o anumită imagine și de a aduce ei mai departe procesul în dinamizare artistică prin exerciții și încercări compoziționale.

În cea ce privește modul de predare a compoziției prin reprezentări din natură, în treapta preșcolară, se va avea o grijă deosebită pentru formarea lor în memoria copiilor. Ca urmare, nu li

se va putea cere să execute un desen compozițional cu elemente pe care nu le cunosc, pe care să nu le fi desenat în prealabil după natură [5, p.77].

În grădiniță se predau teme de compoziții care, pe lângă elemente cunoscute, executate într-una din activitățile precedente la desenul după natură, intră și altele pe care copiii nu știu cum să le redea, cum ar fi de exemplu structuri de păsări, plante sau animale. În pregătirea unor astfel de activități trebuie să se observe pe viu forma, proporția, mișcarea, să li se arate copiilor cum se poate realiza pe etape în desen o anumită structură și numai după aceea să se treacă la executarea compoziției. În caz contrar, copiii vor întâmpina dificultăți în crearea compozițiilor pe bază de reprezentări și ei vor refuza să lucreze spunând că „nu pot”, „nu știu” să deseneze o frunză, o pasăre, un animal etc. Pentru a-i încuraja pe copii, este bine să li se arate o serie de desene sau reproduceri executate de alți copii, pentru ca aceștia să-și dea seama care sunt cerințele în această privință. De asemenea, li se vor da indicații în ceea ce privește înscrierea desenului în format și redarea proporției dintre obiecte în compoziția cu subiect (copacul față de casă, copacul față de floare, copilul față de adult etc.)

O grijă deosebită se va avea în aspect metodologic pentru discutarea și evaluarea lucrărilor executate de copii. Astfel de discuții fiind necesare să se facă la sfârșitul fiecărei activități, discuțiile vizând tipul compoziției: compoziție după natură, compoziție decorativă sau compoziție cu subiect.

1. În compoziția după natură copiii trebuie să respecte următoarele cerințe: așezarea corectă a foii, în sensul cerut de proporțiile obiectului desenat; mărimea lui în natură (în cazul obiectelor mici, acestea să nu fie desenate mai mari decât în natură); forma obiectului să corespundă cu cea a modelului din natură (să reprezinte „acea frunză” și nu o frunză oarecare); plasarea desenului în foaie la egală depărtare de marginile laterale ale foii și ceva mai jos pe verticală, pentru ca în jurul obiectului să rămână un spațiu de

„respirat” astfel ca întreaga compoziție în desen să fie bine echilibrată; să se lucreze cu trăsături ușoare de creion; culoarea să fie aplicată uniform, fără să se treacă peste contur și să arate că obiectul este așezat pe ceva: masă, podea, pământ.

2. În compoziția decorativă, aprecierea se va face în funcție de regulile decorative care trebuie aplicate la acea lucrare: exactitatea ca formă, mărime și culoare și uniformitatea elementelor (motivelor decorative) care se repetă; distanțele egale dintre motive, dintre acestea și limitele benzii sau a chenarului; aplicarea culorii în mod uniform, fără să se depășească conturul.

3. În compoziția din memorie și imaginație, aprecierile se vor face tot în funcție de anumite cerințe: elementele introduse în compoziție (necesare sau de prisos); corectitudinea executării acestor elemente (formă-culoare); plasarea în foaie a diferitelor obiecte desenate; mărimea și proporțiile obiectelor.

La crearea compoziției în treapta preșcolară un lucru căruia trebuie să i se acorde o atenție deosebită, dată fiind și noutatea pe care o prezintă acest tip de activități sunt exercițiile pregătitoare în vederea antrenării mușchilor mici ai mâinii pentru executarea anumitor mișcări necesare la mânărea creionului sau a pensulei [1, p.103].

Având în vedere aceste amănunte, este recomandabil ca, cadrul didactic să ofere îndrumări individuale, în care tactul, omenia și credința în forțele creative ale discipolilor să le insufle putere și siguranță, capabile să învingă orice obstacol [3].

La copii capacitatea practică privind realizarea compoziției depinde de repartizarea metodică a materialului de studiu, de asimilarea sistematică a deprinderilor practice și de cunoștințele teoretice. Datorită acestor prevederi metodologice realizarea practică a compoziției va fi mai expresivă și mai atractivă, iar lucrarea se va efectua mai repede. Iată în ce constă consecutivitatea metodologică de însușire a *bazelor artei compoziționale*. Toate aceste cunoștințe și deprinderi inerente oricărei activități creatoare sunt strict necesare nu

numai copiilor, dar și tuturor celor care-și leagă de timpuriu perspectiva devenirilor calificate într-o anumită sferă, ce ține de activitățile creative.

Singura modalitate de însușire eficientă a compoziției în treapta preșcolară este exersarea practică, de descoperire a limbajului vizual-tactil, prin culoare, linie și formă spațială, cât și a tehnicilor specifice de redare a acestora. De aceea, educația artistico-plastică în teapta preșcolară ține de probleme de gramatică vizual-plastică și de procedee de tehnică artistică, cu ajutorul cărora se creează orice tip de compoziție plastică.

Arta de a compune, de a crea compoziții înseamnă nu numai capacitatea de a organiza expresiv o suprafață sau un spațiu, dar și arta de a o descoperi în realitate, de a observa compoziții gata făcute și de a le valorifica artistic. Dar descoperirea se face cu trudă, cu efort și perseverență, cu ajutorul capacității de „a vedea”, adică de a înțelege realitatea! De aceea copilul trebuie învățat să cunoască arta. În familie, la grădiniță, la școală trebuie să-i vorbim copilului despre arta plastică, muzică, literatură despre tot ce-i „frumos”. Trebuie să facem astfel, încât copiii să nu se despartă niciodată de lumea „frumosului”, iar această lume să le fie călăuză în viață.

Bibliografie

1. Bartos, M.J., Compoziția în pictură, Polirom, Iași, 2009.
2. Daghi, I., Compoziția decorativă frontală, Ed. Prim, Chișinău, 2010.
3. Stoica, M., Psihopedagogia personalității, EDP, R.A., București, 1996.
4. Șușală, I., Curs de desen, România de mâne, București, 1996.
5. Truică, I., Arta compoziției, Polirom, Iași, 2001.